

და ამგვარი დათქმა ისედაც ბათილი იქნებოდა სკ-ის 325-ე მუხლის თანახმად. მეტიც, უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ კომპანიას შეგებებული სარჩელით რომც არ მოეთხოვა ხელშეკრულების სადავო დათქმის ბათილად ცნობა, ამაზე სასამართლო იმსჯელებდა საკუთარი ინიციატივით, ვინაიდან სახეზეა უცილოდ ბათილი პირობა სკ-ის 54-ე მუხლის შესაბამისად.

გორა ოყრეშიძე

► 1.5 – 11/2020

მიზეზობრივი კავშირის დადგენის აუცილებლობა ზიანის ანაზღაურების ნებისმიერი შემადგენლობისთვის

ზიანის ანაზღაურებისათვის აუცილებელია სახეზე იყოს მიზეზობრივი კავშირი. აღნიშნული ზოგადი წესი მოქმედებს მაშინაც, როცა სპეციალური კანონი ზიანის ანაზღაურებისათვის არ აწესებს მიზეზობრივი კავშირის არსებობის აუცილებლობას. (ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

საქართველოს პრეზიდენტის 1999 წლის 9 თებერვლის 148 ბრძანებულება

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 22 ივლისის გადაწყვეტილება № ას-247-506-08

II. ფაქტობრივი გარემოებები

2006 წლამდე მოქმედი რეგულაციის მიხედვით საქნახშირის (კომპანია, რომელიც ტყიბულში ახორციელებს ქვანახშირის მოპოვებას) სისტემის შახტაში მომხდარი ავარიების შედეგად დასახიჩრებული და დაავადებული მუშაკების რეგრესულ პენსიებს გასცემდა დაზღვევის ერთიანი სახელმწიფო ფონდი. თუმცა, 2006 წელს განხორციელებული ცვლილებებით დაზარალებულთა სარჩოს გაანგარიშებისა და ზიანის ანაზღაურების ფუნქცია დაეკისრა საქართველოს სოციალური სუბსიდიების სააგე-

ნტოს („სააგენტო“, „მოსარჩელე“). აღნიშნული ფუნქციის მოსარჩელე ახორციელებდა მისი 100% ნილობრივი მონაწილეობით დაფუძნებული საწარმოს მეშვეობით. სააგენტომ ჩატარებული მონიტორინგის შედეგად გამოავლინა, რომ 1999 წელს პირის სარჩო არასწორად დაენიშნა. კერძოდ, 1999 წელს ერთ-ერთ პიროვნებას დაენიშნა სარჩო მარჩენალის გარდაცვალების გამო, თუმცა, არ დასტურდებოდა ზიანის (პირის გარდაცვალება) დადგომა მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული მოქმედებით. სააგენტოს პოზიციით გარდაცვალების მიზეზი უნდა დადგენილიყო შესაბამისი სამედიცინო საქსპერტო დასკვნის მეშვეობით, რომელიც გარდაცვლილის პირად საქმეში არ მოიძებნებოდა, შესაბამისად, სააგენტოს მოსაზრებით, უკანონო იყო სარჩოს დანიშვნაც. სააგენტომ სარჩელი აღძრა საწარმოსა (რომელიც უკვე ლიკვიდაციის რეჟიმში იმყოფებოდა) და სარჩენი პირის მიმართ და მოითხოვა არასწორად განკარგული თანხების ანაზღაურება. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ გარდაცვლილმა შრომითი მოვალეობის შესრულებისას მიიღო საწარმოო ტრავმა, ჩაუტარდა მარცხენა ქვედა კიდურის ბარძაყის ამპუტაცია და, ვინაიდან ჭრილობა არ შეუხორცდა, განგრენით გარდაიცვალა. ამდენად, მოპასუხის პოზიციით, გარდაცვალება პირდაპირ კავშირშია საწარმოო ტრავმასთან. ამასთან, მოპასუხის განმარტებით სარჩოს დანიშვნისას სადავო მიზეზობრივი კავშირის არსებობა სავალდებულო არ არის. ტყიბულის რაიონულმა სასამართლომ სარჩელი ნაწილობრივ დააკმაყოფილა და სარჩენ პირს დააკისრა სარჩოს სახით გადახდილი თანხების დაბრუნება. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ საჩივარი დააკმაყოფილა, გააუქმა ტყიბულის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარი განაცხადა. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ სადავო შემთხვევისას მოქმედი რეგულაციის მიზანი იყო დასაქმებულთათვის სოციალური გარანტიების შექმნა, რათა მათი გარდაცვალების შემთხვევაში ოჯახი მარჩენალის გარეშე არ დარჩენილიყო. კანონმდებლობით მიზეზობრივი კავშირის დადასტურების აუცილებლობა მხოლოდ 2003 წე-

ლს დადგინდა, შესაბამისად, ამგვარი მოთხოვნა არ არსებობდა სადავო შემთხვევის დროს.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

უზენაესმა სასამართლომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დააკმაყოფილა, გააუქმა სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად უკან დააბრუნა. კერძოდ, საკასაციო სასამართლო არ დაეთანხმა სააპელაციო სასამართლოს განმარტებებს მიზეზობრივ კავშირთან დაკავშირებით და მიუთითა, რომ ზიანის ანაზღაურების ზოგადი წესების თანახმად აუცილებელია სახეზე იყოს მიზეზობრივი კავშირი მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის. საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, ეს არის კანონის ზოგადი მოთხოვნა, რომელსაც ითვალისწინებდა როგორც ამჟამად მოქმედი, ისე საბჭოთა კავშირის დროს მოქმედი სამოქალაქო კოდექსი. შესაბამისად, მიუხედავად სპეციალური რეგულირებისა, ზიანის ანაზღაურების მიმართ მოქმედებს ზოგადი წესები და მიზეზობრივი კავშირის დადგენის გარეშე ანაზღაურების ვალდებულება არ არსებობს. თუმცა, ამავე დროს უზენაესმა სასამართლომ უარყო კასატორის პოზიცია გადახდილი თანხების სარჩენი პირისაგან უკან გამოთხოვის თაობაზე, ვინაიდან, მოქმედი რეგულაციის თანახმად, ამგვარი გამოთხოვა დასაშვებია იყო მხოლოდ მაშინ, თუკი თანხების გაანგარიშდა წინასწარ გამიზნული ყალბი საბუთების საფუძველზე, ანგარიშში შეცდომის გაპარვის ან მონაცემთა დამალვის შემთხვევაში, რამაც გავლენა იქონია ზიანის თანხის ოდენობაზე.

გოჩა ოყრეშიძე

► 1.6 – 11/2020

მთავარი ნივთის საკუთრების საკუთვნებელზე გავრცელების ვარაუდი

საცხოვრებელ ბინაში არსებული ნივთები, რომლებიც მიიჩნევა საკუთვნებლად, ითვლება საცხოვრებელი ბინის მესაკუთრის საკუ-

თრებად, სანამ საპირისპირო არ დადასტურდება.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 10 ივლისის გადაწყვეტილება № ას-26-24-2013

სკ-ის 151-ე და 158-ე მუხლები

II. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელებმა სარჩელი შეიტანეს შემოსავლების სამსახურისა და ერთ-ერთი ინდივიდუალური მენარმის მიმართ და მოითხოვეს აღსრულების ეროვნული ბიუროს აქტით დაყადებული მოძრავი ნივთების (სავარძელი, მაგიდა, ტახტის, მაცივარი და ა.შ.) ყადაღისაგან გათავისუფლება. მოსარჩელეთა მითითებით ქონებას ყადაღა დაადო აღსრულების ეროვნულმა ბიურომ, მოპასუხე ინდივიდუალური მენარმის მიმართ შემოსავლების სამსახურის მიერ გამოტანილი ბრძანების საფუძველზე. მოსარჩელები მიუთითებდნენ, რომ ინდივიდუალური მენარმე დროებით ჩანერილი იყო მათ კუთვნილ საცხოვრებელ ბინაში, თუმცა გარკვეული დროის შემდეგ რეგისტრაცია გაუქმდა. მოსარჩელეთა განმარტებით სადავო ქონება წარმოადგენდა მათ საკუთრებას და შეცდომით დაედო ყადაღა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. გადაწყვეტილება უცვლელად იქნა დატოვებული სააპელაციო სასამართლოს მიერაც. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მართალია საცხოვრებელი ბინა საკუთრების უფლებით ეკუთვნოდა ერთ-ერთ მოსარჩელეს, თუმცა მოპასუხე ინდივიდუალური მენარმე არის მოსარჩელეთა ძმა და ცხოვრობს აღნიშნულ ბინაში. სასამართლოს განმარტებით „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 32-ე მუხლის მიხედვით მოსარჩელებს უნდა დაედასტურებინათ, რომ დაყადებულ ნივთებზე მათ გააჩნდათ საკუთრების უფლება, რაც მათ ვერ შეძლეს. სასამართლომ გამორიცხა მოძრავი ნივთების მფლობელის მიმართ